

30. мај

Александар Југовић

Утопљена душа

Београдско драмско позориште

Aleksandar Jugović

The Drowned Soul

The Belgrade Drama Theatre

Режија: БОБАН СКЕРЛИЋ
Драматург: КРИСТИНА ЂУКОВИЋ
Сценограф: НЕМАЊА ПЕТРОВИЋ
Костимограф: ТАТЈАНА РАДИШИЋ
Сценски покрет: МАРИЈА МИЛЕНКОВИЋ

Улоге

СЕРГЕЈ ТРИФУНОВИЋ
МИЛИЦА ЗАРИЋ
ИГОР ДАМЊАНОВИЋ
НЕМАЊА СТАМАТОВИЋ
ИВАНА ДУДИЋ
ЛАКО НИКОЛИЋ

Представа траје 1 сат и 20 минута

Фото: Марија Иванишевић

Director: BOBAN SKERLIĆ
Dramaturgy: KRISTINA ĐUKOVIĆ
Stage Design: NEMANJA PETROVIĆ
Costumes: TATJANA RADIŠIĆ
Stage movement: MARIJA MILENKOVIĆ

Cast

SERGEJ TRIFUNOVIĆ
MILICA ZARIĆ
IGOR DAMNJANOVIĆ
NEMANJA STAMATOVIĆ
IVANA DUDIĆ
LAKO NIKOLIĆ

Duration 1 hour and 20 minutes

Photo: Marija Ivanišević

Писац

Владислав Петковић Дис једна је од најтрагичнијих личности српске књижевности. Утопљена уклетата душа, чак је и насловом своје збирке и песме прорекао своју несрећну судбину, свој крај. На пароброду „Италија“, који је погођен торпедом, песник је мирно чекао да они којима је до живота више стало уђу у чамце за спасавање, а он се укрцао међу последњима. Када је брод потонуо, на дно Јонског мора повукао је и Диса.

Због свог књижевног псеудонима песник је жестоко нападан, јер је тадашња критика сматрала да је неопростиво име града бола из Дантеовог „Пакла“ узети за сопствено. А објашњење је било посве једноставно: Дис је заправо средњи слог имена ВлаДИСлав.

У песничком стваралаштву није имао узоре јер су његове поетске идеје биле аутентичне.

Ова драма је опис Дисовог удеса: од сељакања, беспарице, свадбе, рата, избеглиштва, преласка са српском војском преко Албаније, пута на Крф – што у једној линији чини песников живот – до суштине поетског која га води у сусрет са самим собом кроз мисли које се превлаче преко тужне прошлости у ишчекивању смрти.

Дисов књижевни замањ је космички, метафизички опредељен. Ту се крије тежба због немогућности да се појединац избори са неправдом, потресна беспомоћност песника која извири из *Нирване*, *Тамнице*, *Распадања*... Постоје писци који се отимају својој епохи, па нам се чини да је њихово дело модерније од савременог и као такви захтевају да њихов књижевни израз буде изнова проучаван и тумачен. Њима припада Дис.

Више од сто година је прошло од Дисове смрти, а и даље се поставља питање како је збирка песама *Ушћољене душе* тако савршено укомпонована. Он је стваралац кроз чију муку је тутњала тајна мрачног живота и саопштио нам је ту тајну својим стиховима, а на нама је да је одгонетемо, дешифрираемо. Да је научимо и растумачимо у свакој рими, стиху, строфи, метафори...

Он није дочекао своју славу, а није баш тачно да му је недостајало амбиције. Ко би скупљао новац да објави збирку песама или писао под свећом до касно у ноћ после партије карата, а да нема нешто важно да нам саопшти?! Амбиција није усмерена само на лични успех, већ и на покушаје да се обратимо некоме или нечему што превазилази границе разума.

Несрећа га је пратила и док је лежао на дну Јонског мора. Његов син Мутимир убијен је у политичким обрачуњима након Другог светског рата, а кћерка Гордана изгорела је у пожару још као дете. Супруга Тинка се поново удала.

Оспораван од критике и од својих савременика, бескрајно верујући у писану реч, у животу као под одроном, у том каменолому, брусио је своју камену муку и оставио нам најлепше стихове српске књижевности. Не може се рећи да му је баш све чега се дохватио полазило за руком, па су му чак и перо из ње „отимали“ и, тражећи да буде другачији, олако одбацивали посебан књижевни таленат. Или је боље рећи да су га се плашили, јер су у бурним временима за Србију тражили подршку на површини, а он је већ тада био у будућности, у морским дубинама.

Александар Југовић

Рођен је у Чачку 1975. Дипломирао је на Филолошком факултету Универзитета у Београду (српски језик и књижевност). Објавио је књиге песама *Крв и није вода*, *На крају крајева*, *Јесеним њролећа*. Аутор је романа *ДИСхармонија*, *Три рођа месеца*, *Српски у сјо лекција*, *Монџана*, *Лауреаји*, *Ојсенари*. Аутор је и драма *Минисџар*, *Рогоо*, *Луна-џарк*, *Рулеџ-џлес*, *Српска Лајка*. Добитник је награде „Кочићево перо“ за роман *Ојсенари*.

Редитељ

Владислав Петковић Дис је провео живот урођен у сопствени чемер и ћутања. Поезија је једино по чему је припадао свету. Па чак и не сва поезија, већ једино збирка *Ушћољене душе*. Друге збирке *Ми чекамо цара* стидео се, писао ју је с предумишљајем, не са аутентичном песничком намером.

На броду којим се Дис запутио на Крф, а стићи ће у смрт, у песниковим сећањима, сновима, халуцинацијама, појављују се Јован Скерлић, Богдан Поповић, Сима Пандуровић, Бранислав Нушић, Светозар Марковић... Појављују се превасходно као поетички принципи, као претпоставке шта су задаци песништва и песника. Тим задацима Дис једноставно није умео да одговори. Када је једном и покушао, осећао се лоше. Једино што је умео је да беспућа сопствене душе и смоласту тугу која му је давила срце преточи у стихове.

Дис је живео у друштву и загрљају смрти, тако да, када се она обзанила и осталима, најзад је био у праву. Само у тих неколико минута, од тренутка када је брод торпедован до његовог потапања, био је свој на своме. Провео је живот као утопљена душа, а на крају му се утопило и тело. Извесност смрти провоцира човека на преиспитивање сопственог живота и процењивања смисла. У Југовићевом комаду имамо Песника, особу изузетно сензитивну, која је непрестано у саморефлексијама. У ситуацији када брод којим плови, међу осталима, и Владислав Петковић Дис, буде торпедован и почне да тоне, та се грозница појачава. Ми у публици видимо свет онако како га види Дис. То је простор између сна и јаве, простор страхова и несигурности, простор помирености са судбином. Представа се догађа на комадићу палубе пароброда „Италија“ који превози путнике преко Јонског мора у мају 1917. Сцена је тескобна таман колико је тескобно и Песнику. Дис је и у оно време био мимо света, загладан у своју меланхолију, неспособан за било који практичан аспект живота. Ова представа има циљ да пружи Песнику шансу да се одбрани.

Бобан Скерлић

Завршио је Факултет драмских уметности у Београду. Био асистент, па предавач на ФДУ. Предавао Позиционирање и стратегије брендпортфолија на специјалистичким студијама Универзитета уметности. Управљао рекламном агенцијом и дејом телевизијом. Писао и режирао нека *Ојворена врати*. Режирао неке сегменте у *Немој да звоцаш*. Писао и режирао *Ружне речи*. Похађа докторске уметничке студије на ФДУ.

Филм: *Шанџарејо ти не расџеш лејо*, *До коске* и *Тој је био врео*. Позориште: *Гробница за Бориса Давидовича* Данила Киша у Дадову (корезија са Радивојем Андрићем), *Змајовини џанџалози* Иване Димић и *Школа рокенрола* Милене Деполо у Позоришту „Бошко Буха“, *Синови умиру џрви* Мате Матишића у Босанском народном позоришту Зеница, *Мурлин Мурло* Николаја Кољаде у Народном позоришту Кикинда, *Развојни џуџ Боре Шнајџера* А. Поповића и Брехтов *Сџрах и бега џређеџ рајха* у Грачаници (Српска драма приштинског Народог позоришта), *Врла нова 2061*. (ауторски пројекат са Миленом Деполо) у суботичком Народном позоришту, *Народна грама* Олге Димитријевић у сарајевском позоришту САРТР. *Ушћољена душа* је његов четврти пројекат у Београдском драмском позоришту (*Тријеле* са Миленом Деполо 2013, *Каг су цвештале џикве* Драгослава Михаиловића 2014. и *Позив на џоџубљење* Владимира Набокова 2015).

Из критике

Радња се дешава на броду „Италија“ 1917. године пред смрт протагонисте. Пратимо последње сате у животу Владислава Петковића Диса и откривамо његова сећања, привиђења, кошмаре, као и опште мисли о смрти и љубави, уметности и критици. У Дисову свест усељавају се бриге о његовој жени и деци, али и чињеница особености његовог карактера која му је живот учинила специфичним.

(...) Глумци Милица Зарић, Игор Дамњановић, Немања Стаматовић, Ивана Дудић и Лако Николић, поштено су настојали да оживе мноштво ликова на броду који ће бити потопљен – болничарке, војнике, капетане, учитељице, конобаре, жене, децу итд. Сергеј Трифуновић игра Диса као брижног и нежног, али и растрзаног особењака, поету.

Ана Тасић (*Полиџика*, 13. 3. 2018)

Сцена скучена, накривљена, успешна реконструкција палубе брода „Италија“, сасвим прикладан полигон на којем ће Дис више сновати и бити у кошмарима и сећањима но на јави „са очима изван сваког зла“. Овака поставка била је на радост публике, јер јој је пружила још додатних четири реда за уживање у глумачким бравурама. Које започињу већ уласком у салу.

Као што је и наговештено, овде је много више до изванредних глумаца него до драмског подлошка, који магловито шета по Дисовој временској линији од садашњости до прошлости

Пре свега сјајан Сергеј Трифуновић, који се и телесено преобразио и ушепRTLио, унезверио, те ће се у своје обличје вратити тек крајем представе, до уверљивих Иване Дудић и Милице Зарић.

Овим немиром (не само по мору и опасности од торпеда) већ и по неспокоју путника смирено управља капетан којег тумачи Игор Дамњановић. И остатак асамбла сјајно је дочарао своје шизофрене улоге (глумили су више ликови).

Упечатљива представа која је морала изазвати упитаност код публике о месту појединца, сензибилног какав је већ песник у једном великом, светском метежу.

(КултурниК, 2. 3. 2018)

Из медија

Меланхоличног генија који је писао песме са песимистичним погледом на свет на сцени БДП оживео је фантастични Сергеј Трифуновић који је у изузетно камерним условима успео да дочара сву несигурност и одсуство жеље за радосним погледом на свет великог писца.

Интиман, јак и самоуверен Трифуновић је на сцену Београдског драмског позоришта донео уверљив психолошки профил генија који одбројава последње сате живота.

У томе су му нарочито помогли Милица Зарић и веома талентовани Лако Николић, који су својом лаком игром обележили контуре атмосфере на палуби брода који је однео Дису у смрт.

(Танјуг, 7. 3. 2018)

Сергеј Трифуновић је истакао да је већ сама чињеница да треба да игра Диса била разлог да улогу одмах прихвати и да је, потом, ради са великим пијететом.

– Његова поезија јесте пуна тамних и горких тонова, али ја у њему видим и неку специфичну ведрину, а нарочито лепоту. Рецимо, када погледам Дисову фотографију, не обузима ме утисак да је био само мрачан човек. Не видим толико тај мрак ког има у његовим песмама, а осећам да је негде и насмешен. Узбудљиво је радити ову улогу, бавити се Дисом. Један од момената из његове биографије који је мени упечатљив, интересантан, јесте и то што је заборавио да понесе бурме на венчање па су морали да позајме од присутних пријатеља. Дис је, без сумње, био импресиван, посебан човек.

(Блиц, 5. 3. 2018)

О утапању

Кошмар

Песник

Распертлан

Изврнут наопачке

Поглед му окренут ка унутра

А тамо

Меланхолија

Тешка смо ласта туга

И смрт

Извесна

И свеприсутна

Песник добија задатке

Да охрабри

Да оснажи

Да орасположи

Да украси

Да промени

Да прехрани

А он изгубљен

У беспућима сопствене душе

Срце му стеже

Чемер

Песник на броду

Који тоне

Сања будан

Страшне снове сања

Несигуран

Да ли сања успомене

Ил' се сећа страшних снова

Грозница га тресе

Ћути

Песник у загрљају

Смрти

Помирен

Најзад на своме

С оне стране страха

И несигурности

(Б. Скерлић, са сајта позоришта)

Writer

Aleksandar Jugović

Born in Čačak in 1975, Aleksandar Jugović graduated from the Faculty of Philology, University of Belgrade (Serbian Language and Literature). He has published poetry books *Krv nije voda (Blood Is Thicker than Water)*, *Na kraju krajeva (Bottom Line)*, *Jesenim proleća (Falling Springs)*. He is the author of the novels *DIŠarmonija (DIŠharmony)*, *Tri roga meseca (Three Moon Horns)*, *Srpski u sto lekcija (Serbian in 100 Lessons)*, *Montana, Laureat (Laureate)*, *Opesnari (The Illusionists)*. He has authored the dramas *Ministar (Minister)*, *Rodeo, Luna-park (Arcade)*, *Rulet-ples (Roulette-Dance)*, *Srpska Lajka (Serbian Laika)*. Jugović has received the "Kočićevo pero" Award for his novel *The Illusionists*.

Director

Boban Skerlić

Boban Skerlić graduated from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, where he has taught first as an Assistant Professor and then as a Lecturer. He has taught Positioning and Strategies of Brand Portfolio at the specialist studies of the University of Arts. He has managed an advertising agency and a children's television, written and directed some episodes of the series *Otvorena vrata (Open Door)*, directed some segments of *Nemoj da zovcaš (Don't Nag)*, and written and directed *Ružne reči (Bad Words)*. He is a PhD candidate at the FDA.

Film: *Šangareno ti ne rasteš lepo (Carrot, You Do Not Grow Nicely)*, *Do koske (Rage)* and *So Hot Was the Cannon*.

Theatre: *A Tomb for Boris Davidovich* by Danilo Kiš in the Dadov Theatre (co-directed with Radivoje Andrić), *Classroom Rascals* by Ivana Dimić and *Škola rokenrola (The Rock'n'roll School)* by Milena Depolo in the "Boško Buha" Theatre, *Sons Die First* by Mate Matišić in the Bosnian National Theatre Zenica, *Murlin Murlo* by Nikolay Kolyada in the National Theatre Kikinda, *The Progress of Bora the Tailor* by A. Popović and Brecht's *Fear and Misery of the Third Reich* in Gračanica (Serbian Drama of the National Theatre Priština), *Vrla nova 2061 (Brave New 2061)*, an authorial project with Milena Depolo in the National Theatre in Subotica, *Narodna drama (National Drama)* by Olga Dimitrijević in the Sarajevo theatre SARTR. *The Drowned Soul* is his fourth project in the Belgrade Drama Theatre (*Abused* with Milena Depolo in 2013, *When Pumpkins Blossomed* by Dragoslav Mihailović in 2014 and *Invitation to a Beheading* by Vladimir Nabokov in 2015).

From reviews

The plot is set onboard the ship "Italy" in 1917 immediately before the protagonist's death. We follow the last hours in the life of Vladislav Petković Dis and reveal his emotions, visions, nightmares and universal thoughts on death

and love, art and criticism. Dis's world is invaded by worries about his wife and children, but also by the fact of the particularity of his character that made his life special.

(...) The cast composed of Milica Zarić, Igor Damjanović, Nemanja Stamatović, Ivana Dudić and Lako Nikolić have done their best to animate the multitude of characters onboard the ship that is to be sunk – nurses, soldiers, captains, teachers, waiters, women, children, etc. Sergej Trifunović plays Dis as a casual and gentle, yet a distracted eccentric, a poet.

Ana Tasić (*Politika*, 13. 3. 2018)

The scene is cramped, slanted, a successful reconstruction of the deck of the ship "Italy", a very suitable environment for Dis to spend time in nightmarish visions and memories more than in reality with "his eyes beyond any evil." Such a setting was to the satisfaction of the audience, as it offered it with four additional rows for enjoying acting mastery, which started with the very entry into the theatre.

As was already hinted, this play relies more on exceptional actors than on dramatic text, which roams through Dis's timeline from the present to the past.

From, first and foremost, brilliant Sergej Trifunović, transformed in his posture and whose manner has become clumsy and flustered only to return to his normal self by the end of the play, to persuasive Ivana Dudić and Milica Zarić. This restlessness (not only on the sea and from fear of torpedoes) and the passengers' uneasiness are calmly navigated by the captain played by Igor Damjanović. The rest of the company has brilliantly interpreted their schizophrenic roles (as they played more than one character).

This impressive play must have provoked the audience into examining the place of an individual, as sensitive as a poet is, in a great turmoil that shook the world.

(KulturniK, 2. 3. 2018)

From the media

The melancholic genius who wrote poems with a pessimistic worldview was revived on the BDT stage by fantastic Sergej Trifunović, who succeeded in depicting all the insecurity and lack of any desire for a joyful point of view of the great writer in chamber circumstances.

Intimate, powerful and confident Trifunović delivered on the stage of the Belgrade Drama Theatre a persuasive psychological profile of the genius counting the last hours of his life.

He was greatly assisted by Milica Zarić and very talented Lako Nikolić in particular, who have, with their effortless acting, outlined the contours of the atmosphere on the deck of the ship that took Dis to his death.

(Tanjug, 7. 3. 2018)